Numĕrul 37. Adaus la Numĕrul 197 al „Dreptăţii“ din 10 (22 Septemvre) 1894. **Anul I.**

FOAIA DE DUMINECĂ

A ḌIARULUI „DREPTATEA“.

Editor: **Dr. Cornel Diaconovich.** Redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisce.**

Românii din Torontal.

Luptele Torăcenilor.

Toracul-mic, in 12 Septemvre 1894.

Preţuita noastră „Foaiă de Duminecă“ a „Dreptăţii“ a dovedit şi până acuma un viu interes faţă de Românii din Torontal. Dar dacă s'a scris mai puţin despre Torontal se nu creadă cineva că intre Românii din Torontal nu esistă nemulţămirea acea carea intre fraţii români de prin alte părţi este generală. Abia cred că se mai află vre-un suflet de român ca se fie multămit cu stările actuale. Pe lângă alte neajunsuri sarcinile publice sunt atât de mari, in cât e de temut că sporindu-se tot mereu, vom ingenunchia sub greutatea lor. Poporul se intreabă mereu că până când are se dureze aceasta stare nesuportabilă? Rĕspunsul şi-l dă el singur: că de la actualul sistem de guvernare nu avem se sperăm vre-o imbunătăţire. In aceasta convingere a sa, îl intăresc mai mult de cât ori-ce, urcarea peste mĕsură a dărilor de tot soiul. E de necreḍut, că in comuna noastră d. e. un ḍiuaş care poşede numai o căsuţă solveşte sub diferite titluri pană la 20—30 fl.; ear cei cu câte 2—3 jugere de pămênt plătesc şi până la 50 fl. an pe an. Pe lângă aceste sarcini grele, miseriile economice vor produce slăire generală.

Cu toate aceste stăpânitorii nostri umblă după utopii. Până acuma in 3 ori 4 rênduri ne-au provocat sĕ infiinţăm 2 kisdedovuri. Ba, mai in urmă atotputernicul protopretore cercual Bakalovich a ameninţat representanţa cu „rossz következmény“, in cas că şi mai departe va respinge infiinţarea pretinselor kisdedovuri. Brava representanţă comunală insĕ, la propunerea subscrisului, a hotărît esprimarea indignaţiunei sale faţă de espresiunea ameninţătoare a dlui protopretore, şi cu unanimitate a respins infiinţarea numitelor asile, ca necorespunḍĕtoare pentru comună.

Tot cu acea ocasiune s'a respins şi colecta „Kárpátegyletului“, care cu banii nostri voeşte se ne câştige pentru idea de stat maghiar, adecă se ne facă renegaţi.

In schimbul acestor jertfe băneşti colosale, cari sub diferite titluri se pretind de la noi anume: dare de drumuri, regularea apelor, equivalent etc. şi unicul drept ce-l mai avem, dreptul de alege deputat pentru dieta ţĕrii, ni se răpeşte după dragă voia stăpânitorilor. Spre ilustrare servească procedura comisiunei chiemată de a rectifica lista alegătorilor de deputat dietal pe a. 1895 in frunte cu protopretorul cercului Bakalovich.

De şi de când esistă aceasta comună, totdeauna a avut 2 preoţi, cea-ce D-sa, de ḍeci de ani capul cercului nostru, incă trebue se o ştie; insĕ totuş preotul V. P. a fost şters dintre alegători. Şi mai ridiculoşi s'au făcut cei de la comitat in frunte cu vicecomitele dl Daniel, respingându-i recursul dat contra acelei liste. Nu şti se te indignezi, sau sĕ rîḍi de astfel de sforţări. Ce cred Dlor? dacă cu un preot român va fi mai puţin intre alegĕtori, atunci e patria salvată? Ori că in grandomania lor inăscută, acei domni uită că acel drept nu depinde de la graţia lor, ci e garantat preoţilor prin lege, fără privire la cens.

Prigonirea sistematică contra tot ce e romănesc iese la iveală tot mai evident şi in aceste părţi. Drept dovadă poate serví şi alegerea de notariu comunal din comuna invecinată Toracul-mare, ţinută in 30 Aug. a. c. st. v. La aceasta alegere dintre 3 candidaţi români, toţi cunoscuţi poporului, n'au fost candidat nici barem unul, alegĕndu-se astfel un străin cu numele Şorle.

Mai ḍică cineva că avem lipsă de administraţiune de stat. Dar ce administraţiune a naibei e cea de acum? Poporul supoartă numai sarcinile, plătind din greu plăţile slujbaşilor sĕi, pe care nu are drept se şi-i aleagă. Chiar şi in casul de faţă poporul s'a grupat pe lângă aspiranţii români, eară capul cercului, a purces contra voinţei poporului. Astfel de procedură fără pic de consideraţiune la dorinţa poporului, de bună seamă nu va micşora nemulţămirea. In sfêrşit trebue sĕ se convingă toţi Românii, că e timpul suprem, de a ne inrola, până la unul, sub stindardul partidului nostru naţional! — Coresp.

*

La despărţirea ierarchică din Dobriţa.

Din tractul Panciovei, in Sept. 1894.

Cu viuă satisfacţiune am cetit in „Foaia de Duminecă“ nrul 34 sub „Românii din Torontal“ notiţa luată despre despărţirea ierarchică a fraţilor nostri români din Dobriţa, de către ierarchia sêrbească, intêmplată la 14/26 August a. c.

O faptă aceasta a fraţilor nostri de acolo, cu atât mai deamnă de apreţiat, cu cât dênşii, pre lângă impregiurarea, că nu numai că au fost lipsiţi de ori ce conducere, lipsiţi de inteligenţă, ba dacă s'a şi ivit din când in când câte un fruntaş din mijlocul lor cu aspiraţiuni naţionale, acesta a fost supus la feliurite ispite, şicane, terorisări şi persecuţiuni din partea coreligionarilor nostri sêrbi de acolo, in cât l'a făcut imposibil, astfeliu ḍic: cu mândrie trebue se mărturisim şi recunoaştem că dacă astăḍi, după 30 de ani de la reinfiinţarea metropoliei noastre române, după 30 ani de probă, la carea — mai cu seamă in acest restimp — au fost espuşi fraţii nostri români din Dobriţa la feliurite ispite, terorisări şi grele incercări; dacă după toate acestea fraţii nostrii de acolo s'au hotărit a eşí de sub tutela maşteră a ierarchiei străine sêrbeşti, este a se multămí sîmţului iubirei de neam şi mândriei naţionale proprie românului.

Dacă am ḍis mai sus, că fraţii nostri români din Dobriţa au avut se indure din partea coreligionarilor lor sêrbi terorisări, ispite şi grele incercări, vréu s'o dovedesc aceasta cu probe, cu fapte concrete. Trebue s'o fac aceasta şi din motivul, ca sĕ nu mi se impute că fac aceste enunciaţiuni la timp nepotrivit, in faţa aspiraţiunilor de alianţă a naţionalităţilor pre terenul politic.

Eu ca unul, carele de când am păşit in viaţa publică, tot intre sêrbi am petrecut, am esperiat, că caracteristica fraţilor sêrbi, este intoleranţa. Nu a fost ocasiune dată, unde dênşii faţă de noi şi de interesele noastre in loc de dreptate şi equitate, sĕ nu fie dovedit cel mai aprig terorism, cea mai crassă intoleranţă. Cea mai plausibilă dovadă despre aceastá ţinută a sêrbilor faţă de români, o aflăm in protocoalele de despărţire ierarchică a comunelor mixte, unde s'au incercat până astăḍi despărţirea. Din acelea invederează necontestabil feliuritele apucături, sofisme şi intortocări a le adevĕrului şi stărilor faptice din partea coreligionarilor sêrbi, negând dênşii in totdeauna pretensiunile noastre de drept.

Tot de acestea s'au folosit dênşii şi cu ocasiunea incercărei de despărţire ierarchică in an. 1872 in comuna Dobriţa, şi astfeliu au zădărnicit atunci — incercata impăcăciune, remânênd a se deslega această cestiune in cale procesuală. 22 de ani d'atunci, au suferit românii in buna credinţă că doară le va fi posibilă o convieţuire frăţească. Nainte cu 4—5 ani, la intrepunerile m. on. dn protopresbiter Trifon Miclea, ca pre seama românilor — cari formează maioritatea precumpĕnitoare acolo de preste 1500 suflete — sĕ se deschidă o şcoală românească acolo, sêrbii intru atâta au ştiut se predomnească şi teroriseze pre români, in cât representanţa comunală (această comună aparţine fostului confiniu, unde numai de şcoale comunale poate fi vorbă) la intrebarea făcută din partea autorităţilor, declară: că nu le trebueşte şcoală românească.

Ne mai putênd suferi românii insultele şi terorisările sêrbilor, „umplêndu-se pocalul“ — de cari cuvinte se folosí un român de acolo naintea comisiunei delegaţionale din 14/26 August a. c., când de nou li-se intinseră curse — au cerut la delegaţiunea noastră congr. punerea la cale a despărţirei lor ierarchice in cale procesuală. In urma cărei cereri a urmat esmisiunea delegaţională din 14/26 August a. c., când in faţa locului Dobriţa, comisiunea esmisă, in presenţa representantelui politic, on. dn protopretore al Alibunariului Eugen Kaitár — ca testimoniu

legal — căruia pentru ținuta Dsale imparțială și cu tact in această afacere, îi datorim cu mulțămită; a primit declarațiunile protocolare ale românilor d'acolo, de a ieși de sub ierarchia sêrbească și incorporarea lor la ierarchia română. Acum se vedi apoi frăție-tate sêrbească. De și a fost avisat Consistoriul din Vêrșeț despre această esmisiune, dênsul a aflat de bine a ignora invitarea ce i-s'a făcut și nu a fost representat. Dar nu a plecat bine comisiunea noastră delegațiunală și a și inceput agitațiunea, fără a alege mijloacele. Preoții sêrbi de prin comunele vecine au inundat comuna, au năpustit asupra românilor. Preotul sêrb din Alibunariu Nicola Marcovici, face arêtare la pretura din Alibunariu, că protopopul român Miclea din Uzdin a declarat dênsului, că voește se celebreze in Dumineca din 21 August a. c. in biserica sêrbă din Dobrița, deci, deoare-ce aceasta este o ingerință volnică din partea protopopului, și deoare-ce dênsul, preotul Marcovici, are mandat de la consistoriul sêu a liturghisi in aceea Dumineca in Dobrița, cere de la pretură esistința de poliție etc. Dându-se din partea noastră preturei deslușirile de lipsă in causă, a și fost taxată această arêtare — de ceea-ce in faptă și este — o apucătură mârșavă pentru de a face reclam. A și mers apoi acest preot in aceeaș Duminecă din 21 August a. c. la Dobrița, și acolo impreună cu alt preot sêrb din Margita-mică (unde maioritatea incă este română) au chemat pre oameni la casa comunală, au mers din casă in casă și terorisând, mințind câte toate și intimidând, au cerut de la români declarări de retrecere, resp. de revocare a declarărilor făcute in presența comisiunei noastre delegaționale. O sêptêmână de dile au cutrierat acesti preoți comuna cruciș și curmediș. Au afirmat că românii de și pot ieși din biserica sêrbă și pot forma parochiă română, dacă din averea bisericei nu vor căpêta nimic, căci nu mai au nici un drept la aceasta. Vor trebuí deci din averea lor proprie, pre spesele proprii sě cumpere pe seama preotului lor român 1 sesiune de pămênt, casă parochială, o casă pentru capelă, ornate, cărți etc. cari toate vor consta 17000 fl. v. a., deci pentru acoperirea acestei sume li-se vor vinde și pămêntele ș. a.

Acum judece on. public intru cât acest mod de representare a unei instituțiuni divine, corespunde misiunei sublime a bisericei lui Christos, carea are se propage evangelia la toate neamurile, judece dic onor. public intru cât astfeliu de căi și mijloace corespund demnității unei autorități superioare bisericești, carea se lasă a fi astmod representată de indivizi ca și preotul Marcovici din Alibunariu, carele pentru purtarea lui agitatorică a fost silit se părăsească parochia din comuna sa natală Opava; ear de când e in Alibunariu, s'a incurcat intr'o sumetenie de procese atât cu autoritățile cât și cu singuratici, și carea incearcă a se susține cu astfeliu de mijloace. Sub atari impregiurări sum nevoit a conclude, că triste stări trebue se fie in biserica sêrbă. Pot fi asigurați frații sêrbi că prin astfeliu de căi și cu astfeliu de mijloace slabă ispravă vor face prin comunele mixte.

Ear fraților nostri români din Dobrița le reamintesc cuvintele ce le-a dis un confrate de-ai lor in fața comisiunei delegaționali in diua de 14/26 August a. c. „că s'a umplut pocalul suferințelor". 30 de ani de la despărțirea ierarchică și in deosebi 22 ani de proba de la nesucceasa impăcățiune incercată la an. 1872 li sunt dovadă destulă a netoleranței coreligionarilor lor sêrbi, cari la toate ocasiunile i-au terorisat și batjocurit, ignorând limba și drepturile lor; ear de altă parte sploatându-i și incărcându-i de sarcini, fără a-li recunoaște nici un drept in biserică.

Fața de afirmațiunile mârșave ale preoților sêrbești: „că nu vor căpêta nimic din biserica sêrbă" etc., le pun de pildă pe confrații nostri din comunele mixte invecinate, despărțite acum de sêrbi, cum sunt: Alibunariu, Satul-nou, Doloave, Mramorac, Cubin, apoi in timpul din urmă Mehala, Chines și Ciacova, unde tot așa au afirmat sêrbii, că nu le dau nimic românilor, și totuș in comunele din urmă, unde numai in cale procesuală s'au resolvit cererile românilor, au fost judecați sêrbii se despăgubească pre români la Ciacova cu 24.000, ear la Mehala cu aproape 30.000 fl. — că preste tot, acolo unde grația Maiestății Sale, unde dieta țêrii, unde legile esistinte ne-au recunoscut și asecurat dreptele noastre pretensiuni, nu avem lipsă a aștepta grația, și nu au sêrbii sě ne dee sau sě nu ne dee ce ne compete.

Mai departe fața de altă apucătură a sêrbilor, trebue sě le pun in vedere fraților români din Dobrița, că in partea cea mai mare a comunelor despărțite amintite mai sus, românii și-au zidit biserici, le-au investit cu cele de lipsă și unde nu le au incă, sunt făcuți pașii de a incepe zidirile. Așa in Doloave și-au ridicat românii una biserică monumentală, carea poate serví de model comunelor sêrbești; românii din Alibunariu au subșternut planul zidindei biserici ven. Consistoriu spre esaminare, carea biserică incă are sě fie monumentală, pre cum o pretinde posiția acestei comune ca centrul cercului Alibunariu și al cărei proiect de spese indică prețul bis. la 39.000 fl, ba mai au bisericile române din aceste părți și capitale și realități, pămênte ș. a., toate economisite de la despărțirea ierarchică incoace, și fără a se fi vindut pămêntele românilor pre cum pretind popii sêrbești. Ear aceste impregiurări dovedesc incontestabil un sporiu și o naintare in biserica română și la credincioșii nostri români. Aceste stări, cari le recunosc și coreligionarii sêrbi, și in deosebi mirenii lor, cari cu regrete constată publice la toate ocasiunile la noi progres, ear la dênșii regres in biserică și la credincioșii lor.

Aceste stări și impregiurări faptice le pun in vedere fraților nostri români din Dobrița, in fața mârșăviilor și apucăturilor propoveduite lor de popii sêrbești, le pun acestea in vedere in momentele de ispită venită pre capul lor acum, când dênșii sătui de propovedanie și milă sêrbească, propoveduită lor in restimp de 22 resp. 30, ba de 200 ani, de când a intemeiat ei comuna Dobrița, sătui dic de acestea au hotărit in fine a pune capêt și a o rupe cu păstorirea vitreagă și cu batjocurile de „vlașca" ce a trebuit sě le in-

FOIȘOARA.

Poesii poporale.

— Culese de Laurențiu Ciorbea. —

De trei dile beau vinars
Ca se-mi treacă de něcaz,
De trei dile beau la vin
Și setea nu mi-o alin,
De când beau și nu mě 'mbêt
Vinul s'a făcut oțêt,
Și de mě și 'mbêt vr'odată
Mândrulița mě desbeată
Dându-mi gura câte odată.

—

Părinte popă sêrbesc
Veniiu se mě spovedesc,
Și se-ți spun pěcatele
Ce-am făcut cu fetele
Chiar și cu nevestele,
Dar te rog sfinția ta
Multe pěcate nu-mi da
Că n'am cu cin' le purta,
Că mândruța ce-am avut
Și cu care le-am făcut
M'a lăsat s'a măritat
De la noi a treia sat,
Și nu-mi da pěcate grele
Că nu sunt harnic de ele.

—

Mult îmi strigă mie 'n sat
C'oiu se fiu talpă la iad,
Dar de ce Domne se fiu,
Că n'am omorit de viu?
De-am iubit ce mi-a plăcut
Alte rele n'am făcut.

—

Cucule cu peană sură
Spusuți-am gură cu gură
Se nu-mi cânți din curmătură,
Ci cântă-mi din dealu mare
Se meargă sunetu 'n vale,
Se audă mândrulița
Și se-mi deschidă portița,
Portița și ușele
Se-i sărut buzuțele.

—

Moriscuță moară 'n vênt
Unde macină argint,
Nevestele gură vênd
Și fetele nu 'nchep la rênd,
Eu acolo duce-moiu
Moară-meșter pune-moiu,
Și face-oiu rênd fetelor
In ciuda nevestelor,
Pentru câte-o sărutare
Face-oiu rênd la fie-care.

—

Cărărușă pe sub bradi
Me iubesc de mult doi frați,
Așí iubí pe cel mai mare
Dar ochi dragi ca cel mic n'are,
Așí iubí pe cel mai mic
Voia la cel mare-o stric.

—

Adi e Luni și mâne-i Marți
Și-'s drăguță la doi frați,
De-ar vení și sânta Joi
Se-mi aleg unul din doi.

—

Mândră, cunună de flori
Când te vêd mě iau fiori
Din brêu până subsuori,
Mor mândră și mě aprind
Când te vêd pe drum trecênd
Cu cismele tropotind,
Cu mâna semne făcênd
Și cu gurița zimbind.

—

Mândruță cu ochii dragi
De pe uliță mě tragi
Și 'n casă la voi mě bagi;
Mândruță cu ochii dulci
De pe uliță mě duci
Și noaptea la voi mě culci.

—

Mândrulița ochii tei
Mult așí da se fie-ai mei
Că-mi pun capul pentru ei;
Mândră, buze subțirele

dure de veacuri și pre cari acum popii sêrbești vréu se le vindece cu apucături și minciuni de câteva ḑile, punêndu-vĕ la ispită nouă și voind se repareze in câteva oare ceea-ce au stricat in 200 de ani faţă de voi.

Deci, curagiu, bărbăţie și tărie de caracter fraţilor, și Dḑeul părinţilor nostri va fi cu voi și cu sf. și dreapta voastră causă. — N.

Prigonirea in cercul Recașului.

Spre ilustrarea deplorabilei stări publice in cercul Recașului, publicăm următoarea corespondenţă originală:

Șuștra, in Septemvre 1894.

Alarma ce au dat preţuitele noastre organe de publicitate „Dreptatea“ și „Foaia de Duminecă“ in causa furioasei prigoniri a școalelor noastre confesionali din cercul Recașului, este, ce e drept deplin intemeiată; însĕ nici pe departe nu reoglindează deamĕruntul toate căile și mijloacele, cu cari se incearcă anume și doară numai in acest cerc tulburarea păcii și conturbarea liniștei publice prin atăcarea unora tocmai din cele mai bine organisate școli confesionale române.

Dovada cea mai eclatantă este casul de la Chiseteu, Topolovețul-mare, apoi incercarea de la Izvin.

S'a aruncat ochii și asupra școalei noastre confesionale, tot cu aceleși intenţiuni cunoscute. Însĕ absolut fără de nici un temeiu. Scoala s'a adăpostit intr'o zidire nouă, rară in feliul ei și deplin corespunḑĕtoare cerinţelor legii. Domnul invĕţĕtoriu de până acuma, meritat in curs de aproape 30 ani, pentru instrucţiunea poporului și pentru frumosul avênt ce a luat causa bisericească școlară, incă a trecut in stare de retragere. Poporul, lucrătoriu și cruţătoriu, in rĕvna sa curată a făcut toate și este gata și la mai multă jertfă pentru cultura și luminarea copiilor sĕi și pentru asigurarea bisericei și a școalei sale române. De ce se ia dară la goană și această școală? De ce se aruncă focul nepăcii și a dușmăniei și in acest sat arangiat? De ce tocmai din partea cârmei acestui cerc?

Trebue dară se fie ascunse alte gânduri și ţintiri. Ar fi lucru criminal dacă s'ar ţintí cumva in cele din urmă la sărăcirea și dripirea morală și materială a poporului.

La toată intêmplarea este datorinţa noastră a tuturora se ne punem pe picioare cu toată hotărîrea și pe temeiul tare al legilor sfinţite de monarchul nostru, se sărim in ajutoriul poporului, se-l apĕrăm și se-l conducem spre binele sĕu.

Un paș nimerit și de mult dorit s'a făcut in această privinţă mai in ḑilele trecute la iniciativa protopresbiterului tractului Belinţului a Dlui George Creciunescu. S'a ţinut adecă o consultare a preoţilor din respectivele comune ameninţate și s'a hotărît in unanimitate și cu adeverată insufleţire a inimei neamĕnata lucrare și presentare prin o deputaţiune a unui Memorand către Ilustritatea Sa capul și către venerabilul consistoriu al diecesei noastre, atrăgându-le cu tot adinsul atenţiunea asupra marelui pericol și cerêndu-le cea mai energică intrepunere și scutire, căci singuri și isolaţi nu suntem de ajuns, ci numai aproape pradă sigură acelor mai aspre șicanări și prigoniri.

Pe poporul meu însĕ, am nădejde, că bunul Dumneḑeu îl va lumina și ii va da tăria sufletului ca se nu-l invingă ispita rĕului.

Pompeiu Dorca
paroch român.

*

Protestul Chiseteului.

Ne mai pomenita violentare a representanţei comunei Chiseteu din partea protopretorului cercului Recaș este deja cunoscută. Ea invoalvă in sine scrie „Dreptatea“ in nrl 192 supremul in despectarea legilor positive și in provocarea din adinsul a poporaţiunei pacinice și dedate cu respectarea legilor. Mai mare destrăbălare in administraţiunea ţĕrei nu credem sĕ fi putut esista nici pe timpul când Românul era sclav legat de gliă decretat de legile patriei.

Faţă de un astfel de abus strigătoriu la ceriu locuitorii Chiseteului și representanţii sĕi legali n'au putut tăcé, ci și-au luat refugiul eară la lege. Ei au insinuat in terminul prescris de lege recursele contra hotărîrii fabricate de protopretorul cerênd și pedepsirea funcţionariului abusătoriu.

Foarte dureros este numai, că manoperele acestui cap al unui cerc intreg sunt deja de mult prea cunoscute superiorilor sĕi, capilor comitatului Timiș, și totuși ei până aḑi pare că nici semnul infrênării nu i-au făcut, așa că aḑi nu se știe cum sĕ se esplice această ţinută a superiorilor: de slăbiciune nepermisă sau chiar de complicitate condamnabilă? In ambele casuri responsabilitatea aḑi mâne cade și asupra ocârmuitorilor comitatului.

Ambele proteste, subscrise de lamura poporului din Chiseteu, sunt destul de nimerit și clar redactate și ele caracterisează deplorabila situaţiune a administraţiunei cercului Recaș din comitatul Timișului.

Mai mult nu ḑicem deocamdată despre aceste proteste calme și motivate, ci așteptăm judecata forurilor superioare către care sunt adresate.

Ele judece și decidă, ear' după aceea ne vom permite aprecierea după merit, ca sĕ nu ni-se poată ḑice că preocupăm, se nu ni-se poată imputa că eară noi suntem de vină.

Din legile ţĕrii.

Legea despre economia și poliţia de câmp.

Capul VIII.

Despre comunitatea de dealuri.

(Continuare.)

§. 63. Dacă intr'o comună sunt in mai multe părţi de hotarĕ două sau mai multe teritorii de vii cari stau de tot separate și cari fie-care este mai mare ca 50 de jughere și fie-care sunt in proprietatea a cel puţin 20 de proprietari, proprietarii acestor teritorii pot, pe basa hotărîrii maiorităţii numerici a tuturor proprietarilor, sĕ se constitue intr'o comunitate de deal separată sau se pot constituí fără contragerea altor părţi de hotar intr'o comunitate de deal comună.

Proprietarii de teritorii de vii cari se află in mai multe comune ale unui și aceluiaș municipiu incă pot forma o comunitate

---

Ce se-ţi dau se fiie-a mele
Că-mi perd mintea pentru ele.

Uită lele 'n ochii mei
De veḑi poţi trăí cu ei
Dacă poţi vino cu mine
Dacă nu fie-ţi de bine.

Ponor (Munţii Apuseni), la 21 Aug. v. 1894.

Poveștile Bănatului

culese din gura poporului bănăţan de George Oătană.

Un vis.

Ascultaţi dragii mei sĕ ve spun ceva ce n'aţi mai auḑit. A fost cică odată un om și o muere, ce erau căsĕtoriţi numai de câteva luni și trebuiră sĕ se despartă. Așa e lumea ce sĕ-i faci când ţi-e traiul mai dulce atunci te lasă și se duce. Isbucnise adecă un resbel in ţeară, și bărbatul își părăsí moșioara, sapa și plugul, vitele sale, tinera sa nevastă, și merse și el cu ceialalţi ostași din sat la hotarĕle ţĕrei, ca sĕ le apere! Biata nevastă a plâns la inceput mult, foarte mult de dorul bărbatului, dar' de la o vreme incepù ea a sĕ mângăia cu speranţă că resbelul nu va ţinea până-i lumea, — și apoi nu fie-care plumb ajunge 'n carne de om! Astfel trecură ḑile după ḑile, și muerea aștepta și tot aștepta ceva veste, dar' bătăliile nu sĕ ţin in apropiere, ci departe, de unde nu prea sosesc știri.

Nevasta noastră nu auḑise nimic despre bărbăţelul ei, nu știa mai trăește ori a murit! Chiar incepuse a sĕ da dorului eară biata muere, când îi pică aminte că in sat — ca in toate satele — este o vrăjitoare iscusită, care poate că iar spune ce s'a intêmplat cu bărbăţelul ei? Sĕ hotărí dară ca mâne de dimineaţă o va cerceta și cu propusul acesta sĕ culcă singură singurea și adormí.

*

Vrăjitoarea ședea pre scăunuţul ei cel mic și in trei picioare — după cuptoriu, când intră Safta, — căci așa se numea nevasta noastră — la ea ca sĕ-i ceară sfatul. Adecă nu dorea altă Safta de cât sĕ-și mai vadă odată bărbatul, fie viu, fie mort, căci

De când nu l'am vĕḑut
Peri albi in cap m'or crescut,
Și de când s'o depărtat
Multe lacrimi am versat,

așa ḑicea dênsa: vedeţi Dvoastră așa sunt muerile care-'și iubesc și doresc bărbaţii sĕ uscă ca gardul de dorul lor, și iarăși cele ce nu-și iubesc bărbaţii abia apucă ca sĕ fie singure sĕ-și joace caii; dar' muerea noastră își iubea bărbatul ḑeu și-l iubea cu toată dragostea și dorea sĕ-l vadă viu sau mort cum ḑiceam și mai nainte.

Vrăjitoarea incepù a borborosí ceva, a arunca bobii pre ciur, apoi ḑise Saftei: „draga mea“! Dacă ești tare de inger și nu ești fricoasă, apoi poţi sĕ veḑi incă in sara aceasta pre bărbatul tĕu! Ai însĕ se faci următoarele: „Sĕ te duci la morminţi, sĕ tai capul mortului celui ingropat mai pre urmă, se l aduci cu tine acasă și se-l ferbi in căldare până atunci, până ce va eși din căldare faţa bărbatului tĕu, pentru că ai se știi că și bărbatul tĕu e mort, și e ingropat in Italia! Se nu te spării însĕ de ce vei auḑí și vei vedea, căci e rĕu de tine!“ — Safta făgădui că le va implini toate, și bucuroasă merse către casă, iar' când incepuse a se insera, se duse la mormênt, desgropă groapa mortului din urmă, îi tăià capul, și — fuga cu el acasă, aci îl aruncă in căldare, iar' căldarea o puse in lanţ la foc. Cum incepù a se incălḑí apa in căldare, și capul incepù a sughiţa, a inholba din ochi, a mișca urechile și a rostí la cuvinte neinţelese. Safta ședea pre scaun lângă foc și se uita in căldare. Apa incepù acuma a clocotí iar' capul a se intoarce in căldare, voind se sară afară dar Safta nu-l lăsa. De la o vreme incepù capul apoi a striga din toate puterile: „vino căci de mult te aștept!“ Safta auḑind trâcní niţĕl inapoi, dar' iute se reculese și făcêndu-se că nu i-e frică

de deal, dacă aceste teritorii de vii formează un complex intreg.

Dacă numĕrul proprietarilor cari s'au pronunciat pentru unu sau alt feliu de modalitate de constituire este egal, decide autoritatea dacă sunt a se constituí comunităţi de dealuri separate sau comune.

§. 64. Comunităţile sunt datoare a dispune:

1. In privinţa pazei comune şi a organisării ordinei comunităţii;

2. in privinţa resădirii viilor nimicite prin filoxera sau a plantării de vii nouă, pre cum şi in privinţa inaintării apĕrării comune contra mucedelei viilor (pernospora viticola).

Ele dispun mai departe:

3. In privinţa apĕrării comune contra ori căror altor boale de viiă;

4. in privinţa organisării viticulturei şi a culesului de vii raţionale şi a necesarei economisări şi administrări comune in interesul potenţării rentabilitaţii viilor.

(Cele din punctul 1 şi 2 sunt datoare a le face, cele din punctul 3 şi 4 au dreptul se le facă).

§. 65. In scopul coperirii speselor necesare spre implinirea chemării comunităţilor de dealuri, aceste pot statorí aruncuri după comunităţile de dealuri.

La spesele de paza şi a ordinei de dealuri fie-care proprietariu ce se ţine de legătura comunităţii de deal este datoriu fără considerare dacă de facto se ocupă sau ba cu viticultura se contribue in proporţiune cu proprietatea sa; proprietarii insĕ cari au intrat de voiă bună (§. 62) sunt datori numai atunci, dacă paza teritoriilor lor se efectueşte sau se poate implini in organismul comunitătii de deal.

La coperirea speselor necesare pentru resădirea viilor nimicite prin filoxera sau a inaintării nouĕlor plantări de vii şi a apĕrării comune contra boalelor de vii (§. 63 p. 2 şi 3) sunt datori a contribui numai acei proprietari primiţi in legătura comunităţii de deal, cari de facto poşed teritorii plantate cu vii, respective cari regenerează viile lor nimicite sau plantează vii nouă sau cari de altcum trag vr'un folos din lucrarea făcută sau făcêndă implinită spre ajungerea scopurilor amintite a comunităţilor de dealuri.

Nici in privinţa raţionalei viticulturi şi a culesului de vii, nici in privinţa organisării economiei şi a manipulării comune necesară sau dorită in interesul potenţării rentabilităţii viilor, comunitatea de deal nu poate dispune in mod obligătoriu. (Va urma).

Cronică.

O nouă violenţă. Ni-se scrie, că fibirĕul cercului Recaş s'a năpustit in dilele trecute asupra comunei Bazoş şi cu aceleşi mijloace nelegale şi nedemne şi incungiurat cu uneltele de terorisare şi infricare a stors de la representanţa comunei politice conclusul infiinţării şcoalei comunale. Partea cea mai tristă a trebei insĕ este, că preotul George Petcu nu numai că nu şi-a făcut datorinţa ca preot român gr. or. şi director al şcoalei confesionale, ci in nemărginita sa slăbiciune şi rêvnă de speculă s'ar fi chiar şi invoit cu intenţiunile destructive ale protopretorului. Aşteptăm neamênată lămurire a trebii; ear' Românii buni şi de omeniă nu vor intârdia a-şi face datorinţa pe calea legii contra unui astfel de conclus stors cu sila.

Românilor nu le trebue ovadă maghiară. Diariul „Kolozsvár“ se plânge, că in comuna Lona-săsească s'a inceput inscrierea şi instrucţiunea la ovada comunală; insĕ dintre Români, maioritatea locuitorilor, nu s'a insinuat mai nici un copil; ear la esamen s'au presentat numai doi copii. — Lucru firesc, căci Românii n'au nici copii pustii, nici nu vreau se-i maghiariseze.

Congresul studenţilor români. Congresul studenţilor convocat la C o s t a n ţ a se va deschide la 10 Septembre v.

Ministrul Eötvös se face straşnic. Ministrul de culte şi instrucţiune publică baron Eötvös a admoniat pe episcopii M e ţ i a n u, P a v e l, P o p o v i c i din Timişoara şi S á r k á n y se ingrigească, ca limba maghiară sĕ se propună mai cu efect şi mai intensiv in şcoalele poporale, făcêndu-i totodată atenţi la urmările legii in cas de negligenţă. Deosebit de la episcopul Meţianu a poftit suspinderea invĕţătoriului P e t r o v i c i u de la Tornia.

Un vis al lui „Budapesti Hirlap.“ Din Sebeşul-săsesc in Ardeal i-se raportează lui „Bp. Hirlap“ că in comuna M e r c u r e a gendarmii au prins pre un agitatoriu valah Gregoriu S a b ă u din Taşnád, comitatul Selagiului, care umbla prin sate intre oameni agitând poporul. Visitându-l pe Sabău au găsit la el foi naţionale etc. cu cari foi stă in corespondenţă. Afară de aceea dice raportorul că au mai găsit la el şi o broşurică (?) intitulată „A c u m o r i n i c i o d a t ă“. Pe Sabău l'au trântit diregătoriile in temniţă. — Sfêrşitul va confirma, că raportorul respectiv sufere de boala halucinaţiunilor.

Siguranţa publică in capitala Ungariei. Din raportul lunar al şefului de poliţie din Budapesta in care se dice că in luna trecută siguranţa publică in capitală a fost „mulţumitoare“ (!), estragem următoarele date: s'au intêmplat in luna trecută o ucidere de prunc, trei casuri de jăfuire, aceste sunt cele mai insemnate. Preste tot s'au anunţat la poliţie 709 casuri criminale, intre cari 142 au fost indreptate contra vieţei şi intregităţei personale, 512 contra averei, ear' restul este de diferite categorii. Prin poliţie au fost deţinuţi 247 indivii, dintre cari pe 179 i-au predat autorităţei lor competente, ear' restul in urma interogărei a fost eliberat. La secţiunea administrativă a poliţiei au fost deţinuţi 1615 indivizi, dintre cari s'au escortat in comunele lor 302, cu pasport impus s'au indreptat preste graniţe 123 etc..... Siguranţa publică a fost mulţumitoare!

Biserica română din Maiere. Pentru noua biserică română gr. or. din Maierile Timişorii a mai colectat Dl preot militariu N. Fizeşan din S e r a j e v o următoarele contribuiri benevole, anume de la Domnii: Nicolae Fizeşanu capelan militar ces. şi reg. gr. or., Aurelian Florianu capelan militar ces. şi reg. gr. cat., Ciriac Băcilă căpitan ces. şi reg., Luca Paia măiestru-solvitoriu militariu (Mltr. Zahlmeister) ces. şi reg. câte 2 fl. Ioan German căpitan ces. şi reg., Ioan Chevereşan suprateninte ces. şi reg.,

---

aşteptă mai departe desvoltarea lucrurilor. Capul strigă şi a doua oară „vino căci de mult te aştept!“ — scurtă vreme apoi strigă şi a treia oară: „vino că numai pot suferí!“ — In momentul acesta se audí un sgomot in curte. Safta eşí afară se vadă ce-i şi cine-i şi iată că vede bărbatul ei călare pre un armăsariu sprinten şi imbrăcat cătăneşte cu sabiă şi cu comănac. Safta îi sărí in cale şi-l rogă se intre in casă, dar el nu se coborí de pre cal, ci dise nevestei sale se-şi adune hainele cele mai de lipsă, şi se vină cu el dar' fără amânare căci in dori de di trebue se fiă iară la bătae! Safta îşi luă iute hainele cele mai de lipsă, şi suindu-se călare lângă bărbatul ei, — plecară amêndoi ca vêntul. Merseră ei cât merseră fără a vorbi un cuvênt unul cu altul, când de odată se pomene Safta că nu e mai mult călare pre cal lângă bărbatul ei, ci pre — un sicriu (copârsău)! Safta voia acum se strige dar' nu putea, voia sĕ se dea jos de pre sicriu, iar' nu putea, ci sbura ca vêntul prin vineţia cerului. Deodată sĕ lăsă sicriul pre pă*mênt la marginea uneii* gropi iar' fundul de-asupra *îi sărí in sus, şi Saftt*ta vede in sicriu pre bărbatul ei. Un glas necunoscut îi strigă din groapă sĕ se culce şi ea in si sicriu, dar' Safta îşi aruncă numai hainele in sicririu, după acea sicriul se inchise iară şi se aşedădă mereu in *groapă*, iar' pămêntul se împreunà *la olaltă deasupra lui fă-* cêndu-se o movilă! Safta se spăriă acuma şi incepù a fugi, a tot fugí, până ce ajunse la o casă unde se vedea lumină. Fără a mai bate la uşă şi a cere intrare, se băgă ea in chilie unde vĕdù un om mort, culcat pre scândură, iar' la capul lui ardea lumină de ceară. In chilia aceasta numai era suflet de om, dar' in cea vecină se audia multă vorbă şi mult toiu (vică, larmă) Safta vĕdênd că e deşartă chilia se aşedă după cuptoriu, când deodată se audí strigând cineva la fereastră: „Mortule! scoate pre cel viu afară!“ Mortul numai de cât incepù a intinde o mână, apoi cealaltă, după acea picioarele! Safta incepă a tremura acuma de frică. De afară se audí şi a doua oară: „Mortule! scoate pre cel viu afară!“ iar' mortul se sucí pre o lăture şi pre alta frecându-se la ochi. Safta ar fi fugit bucuros dar' nu se putea mişca din loc; era ca prinsă cu cue şi la picioare şi la gură. De afară sună şi a treia oară: „Mortule! scoate pre cel viu afară!“ iar' mortul sĕ sculă acuma in picioare şi plecă cătră Safta; când fu insĕ in mijlocul chiliei, cocoşii cântară afară de medul nopţii, iar' mortul cădù folomoc la pămênt. In clipita aceasta se audí şi afară o pocnitură ca de tun atât de puternică in cât sĕ sparseră ferestrile! Oamenii din chilia vecină alergară acuma se vadă ce-i şi incremeniră *vĕdênd mortul in mijlocul chiliei iar' lumina ardênd tot la locul de mai nainte, şi pre lângă* lumină intorcêndu-se un fluturel alb. Îşi făcură toţi cruce căci nu era lucru curat acea ce se intêmplase, când deodată eşí Safta de după cuptoriu! Oamenii nu incăpeau acuma pre uşă, care se fugă mai tare, dar' Safta incepù ai ruga se nu fugă de ea că ea e o muere sĕracă, pre care o vrăjitoare afurisită a adus'o aicea: ci se facă ei bine se-i spună in ce ţară e, şi pre care drum ar putea ea ajunge mai cu inlesnire acasă in Bănat? Oamenii îi spuseră că ea se află in Italia! Muerea noastră se bucură acuma că a ajuns in ţara in care e ingropat bărbatul ei — căci aşa îi spusese vrăjitoarea că a murit, — şi voí se iasă afară se-i caute mormêntul, când audí cocoşul cântând de revĕrsatul zorilor — şi frecându-se la ochi se pomení tremurând din somn! — visase!

*

Afară la fereastră bătù cineva şi cerù intrare. Safta îl cunoscù pre glas. Sărí dară iute din pat, şi-i deschise uşa. *Era* bărbatul ei, care chiar atunci sosise din re*bel, după ce sĕ legase* pace in ţară. Safta tremu *şi acum de cele pă*ţite in vis, pre care poveındu-le şi bărbatului, deteră amêndoi mulţămităui Dumnedeu că s'a intêmplat numai in — vi

---

Iacob Bacea căpitan ces. şi reg., Isidor Socolean secretariu finanţial, George Bogoeviciu accesist de comtabilitate milit. ces. şi reg. şi Iosif Demetroviciu oficial de comt. milit. ces. şi reg. câte 1 fl. Suma 14 fl.

Locuri de adjuncţi notariali. Vacante sunt locurile de adjunct notarial in Ictar, cercul Recaşului, cu 15 fl. leafă lunară şi toată provederea; la Iamul-mic cu 30 fl. leafă lunară şi 1/3 parte a venitelor laterale.

Şicanare. In comuna Lugoşel s'au ivit trei casuri de boală de vite. Veterinariul comitatului Caraş-Severin a propus şi fibirĕul a dispus asupra comunei un cordon de 14 ḑile preste toate vitele, chiar şi preste cai. Un proprietariu de moară insĕ esoperat de la veterinariu (?) ca trăsurile cu cai de ale străinilor sĕ poată vení la moară. Locuitorilor insĕ este oprită ori ce comunicare cu caii, prin care disposiţiune arbitrară şi nelegală se causează nespusă daună locuitorilor mai ales in acest timp scump de nutreţ şi de foarte urgent lucru de câmp. Locuitorii deci au fost siliţi sĕ se adreseze telegrafice pentru scut şi ajutoriu de-a dreptul la ministru, căci doară nu va fi sosit deja timpul ca fericirea unei comune intregi sĕ fie atêrnătoare de la arbitriul şi doară chiar de la geşeftăria unui veterinariu nebotezat. Videant consules. Despre cele ulterioare vom mai raporta.

Casa ţĕrii sângeroasă. Sub acest titlu scrie „Magyarország" din 15 Septembre n. că in pripă nici nu s'ar putea numera, că a câta catastrofă sângeroasă s'a intêmplat deja la zidirea noului parlament proiectat cu 15 milioane. Sângeroase reminiscenţe sunt legate de istoria acestei zidiri, despre cari in multe casuri nici ḑiarele n'au ştiut nimic, ci numai mamele plângênde, architecţii uşoratici şi — poliţia, care de comun tace, pentru ca se nu ştie lumea, că ce scandaloasă negligenţă uşoratică s'a sistemisat la clădirea nouei zidiri a parlamentului. Astfel eri dimineaţa eară a căḑut un băiat de 17 ani de pre al treilea etagiu şi s'a sdrobit tot remânênd mort, pentru că n'a fost bine adăpostit la lucrul sĕu la acea inălţime ameninţătoare. — Minunate stări de lucruri in capitala şi residenţa ţĕrii!

O lămurire. Nici corbul nu-i aşa negru cum îl descriu oamenii, aşa nici cele ce s'au scris despre mine in numĕrul 35 al acestei onorate foi nu sunt tocmai aşa pre cum s'au publicat. Eu am fost şi sunt român credincios bisericei şi neamului meu, cară fratele D. Albu dacă îşi va pune mâna pe inimă insuş va trebuí se recunoască că este mult de vină la necasurile sale. Dee pace la oameni pacinici, caute-şi de trebile sale şi nu uite că a fost cândva om bogat in averi şi atunci nime nu-i va avé grigea lui şi va fi pace şi dragoste şi bunăinţĕlegere intre fraţi de un sânge din comuna noastră, ceea ce noi cu toţii o dorim. — Bencecul-român, in 15 Septemvre 1894. Ioan Arsulescu cantor bisericesc.

Jertfele beţiei, negrigii şi nepriceperii.

Focuri mari. In dominiul baronului Ambrozy din Bazoş au trierat cu maşina de aburi. Schinteile de foc au aprins o şiradă de grâu şi in puţine minute au fost prefăcute in cenuşă 1815 cruci de gâu şi 175 de saci umpluţi cu grâu. Dauna se urcă la 97.000 floreni v. a. Grâul a fost asigurat. —

Pe hotarul comunei Omor, a nume in grajdiurile proprietariului Schlichter a erupt in 9 Septembre un foc infricoşat. Nu numai toate zidirile laterale şi mulţime de nutreţ a ars, ci s'a topit **150** boi ingrăşaţi, pe cari era cealaltă ḑi se-i vindă la Pesta. Se ḑice că focul ar fi fost pus.

Şoareci luxurioşi. Economul Novák din Somolya a luat cu doi ani mai inainte 400 fl. imprumut dela o cassă de păstrare din Pojon, pentru ca sĕ cumpere pământul vecinului sĕu. Suma imprumutată şi altă sumă considerabilă cruţată din a sa parte şi agoniseală a ascuns'o intr'un loc al dulapului, ştiind că acolo banii sunt siguri. La un timp a sosit apoi şi ḑiua licitaţiunei. Novák a vrut se scoată banii. Cât de groaznică a fost spaima sa insĕ, când in loc de bani a găsit o grămadă de hărtiă roasă. Şoarecii flămânḑi adecă au apucat şi in pulpitul dulapului şi parte au mâncat parte au ros tot mărunt bancnotele de câte o miă a necăjitului Novák; astfeliu pământul l'a cumpĕrat alt fericit şi aceasta a supĕrat mai mult pe omul nostru.

Inveninare de sânge. Băiatul de 11 ani al peptenariului din Iosefinul-Timişoarei a călcat intr'un cuiu de fer ruginit şi in timp de două ḑile a murit in urmarea inveninării de sânge.

Felurimi.

Ce e Parisul? Parisul, respunde „Neue-Züricher-Zeitung", este capitala Franţuzoaicelor şi se află la nord-ostul oraşului Versailles pe ambele coaste ale Senei. Ce este mai interesant la Paris e greu de hotărît. Pentru politician, e Camera — o adunare care se intruneşte de mai multe ori pe sĕptĕmână, ca se hotărască cum sĕ se apere de bombele cu dinamită, şi Senatul care, cum arată chiar numele sĕu, este un palat de invaliḑi pentru ex-deputaţi. Amatorul de arte frumoase îţi va vorbí despre „Frumoasa grădinăreasă," nu celebra casă de confecţiuni, ci un tablou, tot celebru, la Louwre — in faţa magazinurilor cu acelaşi nume — zugrăvit acum câte-va secole de un oare care Raphael (pe atunci oamenii se chema pe numele de botez).

Inginerul-mecanic va da poate preferinţă Turnului — Eifel, construcţie curioasă, cu totul de fer şi atât de inaltă in cât atinge, cu observatorul din vêrf, meridianul zero, sub care se află Parisul.

Cele două milioane şi jumĕtate de locuitori ai oraşului se impart in burghezi şi in cei cari ar vrea se devie burghezi. Aceste două partide se hărţuesc de la sĕrbătorile infrăţirei din 1789 şi sunt mereu in ceartă: ceea ce se chiamă in politică cestiunea socială. Se mai poate face o deosebire intre aşa ḑisa „lume" unde te plictiseşti, lume unde petreci şi marea clasă a tuturor acelora cari, după opinia oamenilor de calitate, nici nu există. Oraşul posedă o bogăţie excepţională de portări, de anarhişti şi de foşti miniştri; misse engleze, cu sau fără guvernante, sunt mai multe de cât la Londra.

E o greşeală sĕ se desemneze Parisul ca reşedinţa guvernului republican, căci Parisul e, ca şi inainte, capitala monarchului celui mai puternic şi celui mai arbitrar din lumea civilisată: moda. Acest monarch îşi intruneşte in toate ḑilele Curtea, primeşte omagiele favoriţilor şi dă audienţe, unde primul sĕu ministru, reclama, îi presintă mii de lucruri noui care 'i solicită favoarea: pălării şi toalete, oameni mari viui şi morţi, articole de cristal şi de porţelan, noui sisteme politice şi sociale, literare şi artistice şi alte obiecte de lux de tot feliul.

Parisul e marele stabiliment de incercare pentru sistemele de guvernament, inalta şcoală a croitorilor şi a modistelor, a fetelor publice şi a oamenilor cheflii, a coaforilor şi a feciorilor, a artiştilor şi a ḑiariştilor, a politicianilor şi a financiarilor.

Francezii sunt poporul cel mai sensual, cel mai zăpăcit, cel mai fluşturatic, cel mai frivol, cel mai vanitos şi cel mai ambiţios, dar in acelaş timp poporul cel mai socialist, cel mai politicos, cel mai elegant şi cel mai artistic din Europa. Nici o naţiune nu-i intrece pe Francezi in curagiu; in mândrie, cel mult Spaniolii. Dar toate aceste calităţi derivă din caracterul lor care consistă in pornirea spre teatral care se găseşte in fiecare francez.

Parisul e cel mai mare teatru din lume, unde toţi caută sĕ joace un rol impunător. Aci toată lumea posează: artistul, cu inspiraţia sa, cu buclele, cu guleru-i murdar şi cu celelalte mici extravaganţe ale sale; lucrătoriul, care e un socialist ardent şi care represintă totuş o caricatură a burghezului; aristocrata, care se crede interesantă când se duce cu capul in jos şi cu o luxoasă carte de rugăciuni la Madelena, ca sĕ-şi arate mai bine coada rochiei; cocheta, când pretinde că iubeşte copiii la nebunie şi că-i pare rĕu că n'are; amicul artei, care frecuentează Comedia-Franceză şi care ne asigură că Sophocle e un poet incântător şi Antigona sa o piesă seducătoare.

Viaţa socială modernă coace fructele cele mai stranii, formează actorii cei mai ciudaţi, dar nimeni nu se identifică mai complet cu rolul sĕu de cât francezul.

Economiă.

Piaţa de vite. Viena in 18 Septemvre n. 1894. S'au adus 3739 capete de vite ungureşti, 1071 galiţiane, 1245 germane, la olaltă 6055 vite de tăiat, intre cari 2607 dărabe ingrăşate. S'au vêndut ungureşti grase cu 57 fl.—64 fl. prima cu 67 fl. — Asemene şi cele galiţiane. — Cele germâne 58 fl. — 66 fl. prima 69 fl. per maja metrică. — Tauri şi vaci 24 fl.—36 fl. per maja metrică, mĕsură cu viaţa, esclusiv darea de consum. —

Têrgul de ţeară. Têrgul de ţeară de toamnă al Bocşei-montane se va ţiné in est an din 21 până in 23 Septembre n. —

Têrgul de Sân-Mihaiu al Timişoarei. In ḑilele din 27 Septembre până inclusive 2 Octombre a. c. n. se va ţiné têrgul de ţeară aşa numit al Mihaiului. Acest têrg de toamnă este unul din cele mai insemnate têrguri ale Timişoarei. Se speră că şi in est an va fi prea bine cercetat. —

Têrg de ţară in Buziaş. In renumitul loc de scaldă Buziaş têrgul de ţară se va ţiné in est an in 5, 6 şi 7 Octomvre nou. —

Linia ferată Sibiiu—Viuţul-de-jos. In 6 Septembre o comisie, condusă de şeful de secţie din ministeriul de comerciu, Klein, a inceput oculata politică a proiectatei linii ferate Sibiiu—Vinţul-de-jos. Până acum s'a pertractat trassa proiectată pe hotarĕle comunelor Sibiiu—Turnişor—Cristian. Astăḑi se continuă pe hotarĕle comunelor Orlat, Sĕlişte, Mercurea etc. Linia cea nouă se va lega cu linia principală a căii ferate de stat in Sibiiu, la bariera Poarta-Ocnii lângă halta „Gyárváros". De acolo până la gară, probabil se va mai construí un rênd de şine pentru linia cea nouă. —

Măzĕrichea iernatică. In anii mai din urmă, economii din ţĕrile luminate au inceput sĕ cultive o nouă plantă de nutreţ, vrednică de impămêntenit la noi. Este vorba de măzĕriche iernatică, care rabdă la ger cu inlesnire și se poate cosí primăvara de timpuriu, 7—14 ḑile inaintea trifoiului, așa dar tocmai pe când trebuinţa este adênc simţită. O altă insușire preţioasă e, că nu sleește pămêntul câtuși mai puţin și este mai spornică de cât măzĕrichea indatinată. Tocmai fiind că se cosește in pripă, este dată putinţa de a o inlocuí prin fasole, napi (sfecle) de nutreţ, bostani (lubeniţe, ludăi, lobe, tidve, dovleci) și chiar prin cucuruz, (păpușoiu, mălaiu) sau alte plante târḑii. De altcum măzĕrichea iernatică odrăslește din nou și poate e astfel cosită de două ori in acelaș an.

Ea se samĕnă bucuros in miriște după grâu sau alte spicoase. Ar trebuí sĕmĕnată din vreme, prin Septemvre, ca sĕ aibă când se intărí impotriva gerului; altcum degeră. In lipsa unei a două plante, care se-i servească drept proptea, ea imbrâncește și trece ușor in putreḑire. Cei mai mulţi o semĕnă in amestec cu jumĕtate atâta sĕcară tomnatică. Cositul dintâi urmează a se face până a nu fi apucat măzĕrichea sĕ se ţolănească. — Măzĕrichea iernatică isbutește in aproape ori-ce pămênt nu tocmai sărac și chiar sĕmênată fiind preste vară sau in primăvară. Singura scădere este, că sĕmênţa e scumpă și se capĕtă cu anevoe. Ea trebue cumpĕrată din neguţătoriile de sĕmênţă. De dorit ar fi sĕ se facă și la noi cercări, fie și in mic. —

Poame americane in Europa. Din Londra se depeșează, că in ḑilele aceste a sosit in piaţa de poame din Londra primul transport de poame, pere, perseci, prune și struguri, aduse cu naia din California. Călĕtoria pe Mare a ţinul patrusprеḑece ḑile și totuși poamele s'au conservat bine și cum au sosit numai de cât s'au și vêndut. — Triste semne pentru stările noastre economice. Poame din California, grâne din America, carne din Australia. Intre astfel de impregiurări agricultura Ungariei ușor poate ajunge la o licuidaţiune. Ce ḑice Domnul ministru conte Festetich? Ar fi consultă mai puţina prigonire politică inlăuntrul ţĕrii și mai multă propășire pe terenul economiei. La din contră se gată resuflarea și se rupe aţa. —

*

Despre corb și cioară.

Mijlocul pentru a depărta, corbii și ciorile din ţĕrinele semănate, fără a-i omorí, pentru că sunt folositori. Pe la ţară sub numirea de ciori și de coţofene, se confundă un mare numĕr de alte specii de pasĕri cari diferă oare-cum in mărime, in pene și in obiceiuri; unele specii din acestea sunt din cele staţionare, iar altele sunt numai trecătoare. Toate aceste păsĕri pricinuiesc in adevĕr stricăciuni insemnătoare pămênturilor semănate de curênd pe cari se opresc cu sutele ca sĕ poată fugí lesne toate de odată când sunt ameninţate de vr'o primejdie și sĕ se reintoarcă indată ce nu mai au a se teme de vre-o cursă reală sau inchipuită. Când ţarina este intinsă, ele bravează cu curagiu pușca omului ce stă la pândă și se ţin totdeuna in partea ţarinei cea mai depărtată de punctul unde se găsește omul. Astfel pândarul poate sĕ cutriere câmpia in toate chipurile fără ca sĕ poată reuși, sau sĕ se apropie in distanţa unei bătăi de pușcă de aceste pasĕri jefuitoare pentru a trage intr'ênsele cu oare-care credinţă de succes, sau a le face sĕ părăsească ţarina după care umbla sĕ le gonească. Când el este la un capĕt, ele sunt la celalalt capĕt.

Cu toate acestea coţofenile și ciorile, de și fac stricăciuni reale semănăturelor de mazăre, fasole, porumb și chiar de grâu, nu merita nici reprobaţiunea nici resboiul de moarte ce-i au declarat agricultorii. Serviciile ce le fac aceste păsĕri rĕsplătesc cu prisos stricăciunile lor, căci ele nu numai că nu se ating de plante când acestea incep a crește ba incă sunt cei mai cumpliţi distrugători de insecte, omiḑi, locuste, etc.: iar cătăţimea de vermi albi și de sobolani (șoareci orbi ce fac moșoroaie) ce ele desgroapă și pe cari îi mănâncă, este necalculabilă; fără aceste pasĕri, câmpiele noastre ar furnica de ḑisele insecte, vermi și șobolani.

Trebuinţa dar cerea a se găsi un procedeu care sĕ ferească ţarinele semĕnate de curênd de deprădările ciorilor și coţofenelor fără insĕ ca un asemenea procedeu sĕ distrugă aceste pasĕri din care distrugere s'ar naște un rĕu mult mai mare de cât acela pe care voim sĕ'l evităm fiind-că am fi lipsiţi de concursul unui auxiliar prea folositor. ale cărui instincte lacome și carnivore curăţă culturele noastre de o mulţime de animale vĕtămătoare și cu atât mai mult că ne scapă din vedere prin mulţimea, varietatea și micșorimea lor. Un asemenea procedeu l'a găsit un mare agricultor Bulard Moro, din Ionna, el a fost adoptat in multe ţĕri, și noi chiar îl intrebuinţăm dar crâmpeiat. Dl Moro l'a făcut cunoscut după ce mai intâiu l'a intrebuinţat cu succes in curs de mai mulţi ani.

Iată in ce consistă acest procedeu: Pe ţarinele ameninţate (acele ce se invecinesc de păduri sunt, pre cum se știe, mai espuse) se va bate ţĕruși de la un metru la un metru și jumĕtate inălţime, și se va intinde de la un ţĕruși la altul o sfoară de bumbac alb. Bătându-se ţĕrușii in depărtare de la 8 la 15 metri, sĕ se lege sfoara de dênșii și sĕ se intindă de suprafaţa ţarinei, iar la nodurile sfoarei sĕ se lase căpĕtâie ca sĕ poată fâlfâi la cea mai mică bătae sau adiere de vênt.

Dacă această lucrare va fi fost făcută seara după plecarea ciorilor și coţofenelor, aceste pasĕri se vĕd, a doua ḑi, in neastâmpĕr invĕrtindu-se d'asupra ţarinei protegiate de sfoară și remănênd in observaţie oare intregi fără a indrĕsní sĕ se lase in mijlocul sforilor, până când temerea că pot da in vre-o cursă, la care temere adaogându-se și foamea, le face sĕ plece de acolo ca sĕ-și caute hrana in altă parte.

Acest procedeu care nu este nici ostenitor, nici costisitor, este cel mai bun pentru a ferí ţarinele de espusele inconveniente.

Higienă.

Mistuirea. Scopul nutririi este a da trupului inapoi materiile ce se perd fără contenire. Oasele, sgârciul, coardele, nervii, pelea și celelalte ţĕsături mereu se tocesc și dau naștere la materii netrebnice, care trebue inlocuite. Aceasta se intêmplă când cu mistuirea și umblarea sângelui prin trup. Mistuirea preschimbă nutremêntul (bucatele) in sânge, ear sângele servește intru a clădí și direge părţile trupești oare-cum stricate. Materiile netrebnice și de prisos se aruncă din trup in formă de sudori, urină, fiere (fiară) și așa m. d.

In trecerea prin trup, nutremêntul se oprește in trei locuri, ca o locomotivă, care s'ar fi oprind la tot atâtea staţii, spre a lua apă. Nutremêntul apucă mai intâiu in gură, unde se gustă, se macină și se imbăloșește. A doua staţie e stomacul (rînza), a treia sunt maţele.

Prin numeroase cercetări s'a invederat, că se mistuesc și anume: apa curată fără zăbavă, zama (ciorba, zupa) subţire in câteva clipite, cartofii (crumpenele, picioicile, baraboii) și laptele in timp de vre-o 2 oare, brânza in $3\frac{1}{2}$ oare, carnea de porc in 4 și varza (curechiul) și calarabele in $5\frac{1}{2}$ oare. In timpul amintit nutremêntul se clătină prin stomac incoace și incolo, se amestecă indeplin cu așa numitul sucul isvorit din păreţii stomacului și se preface intr'un fel de cir subţirel, care parte rĕsbate in sânge, parte se scurge in maţe, unde este din nou supus la schimbările atinse până ce in sfêrșit se preschimbă intr'un fel de suc lăptos, care și el trece in sânge prin păreţii maţelor. Dacă intr'aceea stomacul s'ar fi incărcând din nou, nutremêntul incâtva sau pe jumĕtate mistuit se amestecă cu cel nemistuit așa că stomacul n'are cum rĕsbí, fiind prea impovărat și neavênd suc de ajuns. Este deci intemeiată stăruinţa, cu care medicii (doctorii) recomândă mâncarea in regulă, la oare hotărite. Copiii mistuesc mai in grabă de cât oamenii vêrstnici. Și fiind că au sĕ crească in acelaș timp, trebue sĕ li-se dee mâncare mai adese-ori.

Têrgurile de ţară.

Septemvre.

2. Sibiiu, Silvașul de sus, Sitaș-Cristur, Zam (Zentelke). 4. Caţa, Cernatul inf., Ilieni, Ungra. 5. Dengheleag, Markód. 6. Lupșa, Szt. Pál. 7. Satulung, Vaidahaza. 8. Cernatu, Dobra, Geaca, Sântă-Măria (Öralja-Boldogfalva), Sarmas (Nagy-Sármás). 9. Elisabetopole, Gârcei (Görcsön), Huedin, Lechinţa, Poiana, (Cttul Sibiiului), Sânmicläuș (Bethlen Szt.-Miklós). 10. Monor, Racoșul inf. 12. Abrud. 13. Șimleu. 14. Breţcu, Hida, Lăpugiul ung., Reteag, Zam (Cttul Hunedoarei). 15. Almașul-mare, Mediaș, Sec, Szilágy-Nagyfalu (Nușfaleu). 16. Șimleu, Soporul inf. 17. Cic-Sereda, Cluș-Mănăștur. 18. Alba-Iulia, Bachnea, Codlea, Malencrav, Rusu de munte (Maros-Orosfalu). 20. Baia-sprie. 21. Iara inf. 22. Baia de Criș, Borșa, Cal (Káál), M. Ludos, Orĕștie. 23. Baiutin, Grind. 25. Sĕliște, Szabéd. 26. Bârghiș. 28. Cic-Sân Domokos, Cohalm, Olpreţ, Trăscău. 29. Arpașul inf., Geaca, Ilia, Jibot, Jibou, Sălasul de sus. 30. Sepsi-Sângeorgiu.

4. Oradea-mare. 5. Orșova-veche. 8. Chichinda mare. 16. Timișoara. 27. Dobriţin. 28. Seghedin.

Posta redacţiunii.

Dlui I. B. in Ciuchici: Am primit și am impărtășit cele scrise. Nisuiţi cu toţii din toate puterile sĕ se zidească cât mai curênd, că-ci vedeţi ce potop păgân s'a pornit tocmai in aceste ţinuturi. Despre resultatul final avisează-ne.

Dlui At. B. in A: Am luat la cunoștinţă și Te-am prenotat pentru eventualul cas. Dar' pareni-se, că locul ce-l ocupi este mai bun.

Dlui corespondent din Toracul-mare: Raportul special a sosit; ai multă dreptate; n'am fi credut că sunt așa multe netrebnicíi pe acolo. Vom intrebuinţa in numĕrul proxim, pentru că nu se mai poate suferí atâta trândăviă pĕcătoasă și speculaţiă și mai pĕcătoasă cu causele naţionali. Salutare.

Dlui G. B. in Brașov: Toate sunt in ordine; inainte numai.

Dlui N. Motora inv. in Trempoele: Preţul nucilor din est an incă nu-i stătorit aici. La timpul sĕu îl vom publica.

Dlui V. C. in J: Mulţămim pentru prompta informare. Te așteptăm dară și in persoană și apoi va urma publicarea.

Dlui L. C. in Ponor: Se vor intrebuinţa. De cele mai vechi ne vom interesa.

Dlui corespondent din Torontal: Îl cunoaștem pe patrioticul notariu de la Ofcea. Vom reveni pe scurt la cele din „Határór“. —

Têrgul de producte.

In piaţele din ţĕrile esterne comerciul este mai vivace, preţurile sunt staţionare.

In piaţa din B p e s t a comunicaţiunea şi comerciul e aproape ca in sĕptĕmâna trecută. Speciele de grâne principale se căutau. Ele variază in preţuri.

G r â u curat s'a adus puţin la têrg, nici era prea căutat. In sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat puţin grâul de provenienţă indigenă, grâul străin nu prea era. Circulaţiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 250,000 măj metrice.

O v e s u l. A fost mai puţin căutat. S'au vêndut vr'o 7 mii de măji metrice şi se plătea, amĕsurat cualităţii, cu 5 fl. 90 cr. — 6 fl. 10 cr. per m. m.

C u c u r u z u l, s'a susţinut in preţ, in fine s'au vêndut cu 4 fl 95 cr.—5 fl 28 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 99—5 fl 90 cruceri.

G r â u l este fluctucant. Preţurile variau cu 6 fl 50—6 fl 71 cr.

S ĕ c a r a incă sau căutat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 6000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 18 cr. — 5 fl. 20 cr.

S ĕ c a r a de primăvară se da cu 4 fl. 60 cr. — 4 fl, 70 cr. in fine insĕ remase cu 4 fl. 72 cr. — 4 fl. 80 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici a remas staţionar cel ungar cu 5 fl. 20 cr. — 5 fl. 40 cr. cel din esterne nu era mai scump şi se lua in fine cu — 5 fl. 80 cr. cu vamă cu tot.

P ă s t ă i o a s e. Nu se prea căutau din afară; preţurile erau: P ă s u l a puţin căutată măre albă 5 fl. 50 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 5 fl. 25 cr. pistriţă 4 fl. 50 cr. pitică 7 fl. cr. M a z e r e 8 fl. 25 cr. — 9 fl. 25 ungară despoiată 16 fl. 10 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 32 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 70—72 fl. de luţernă 64—68 fl. măzĕriche 8 fl. 25 cr.— 8 fl. 75 cr. mohor 8 fl. 00 cr. — 8 fl. 50 (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 00 cr. — 12 fl. 50 cr.

G o g o a ş e 10 fl 50— 12 fl 75.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot scad incă la cei mai mulţi articoli. Gâsce 3—4 fl. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 20 cr. Coponi 1 fl. 80 cr. şi 2 fl. 60 cr. Ciurcan 3 fl. 50 cr. = 5 fl. — cr. Reţe 1 fl. — cr. — 1 fl. 30 cr. Pui 1 fl. 20 cr. — 1 fl. 50 cr. per părecho en gros.

O a u ĕ, 50 până 52 dărabe 1 fl.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pământ) au cădut cu 60 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 00 cr. rosa nuoi 1 fl 60 cr. ca covrigii 2 fl 50 de fabrică 1 fl. 00 cr.

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 50 cr. — M i e r e a destilată cu 33 fl. — C e a r a, notează 153 fl.

C e a p a in cuantităţi mari a remas cu a 4 fl. 80 — A i u l 37 fl (per 100 Kilogr.)

L â n a. Têrgul a fost bine cercetat, comunicaţiunea mai viuă ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 91 fl. vênĕtă mai slabă 89 fl. mai bună 114 fl. defectuoasă 75 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul bun. Tendenţa tare. Viţei vii 36 cr — 42 cr. tăiaţi 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se ţin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. părechia.

P o r c i i 44—52 cr. de chilă.

U n s o a r e d e p o r c 52 fl. 50 cr. Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 48 fl 56 cr. amĕsurat cualităţii.

P i e i b r u t e. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut mai cu seamă piei de oaie, anume 6000 dărabe sêrbeşti cu 97 fl. — 2000 ardeleneşti cu 64 fl. şi 2600 macedonene cu 105 fl. per 100 kilograme.

Tariful zonelor

pentru căile ferate de stat reg. ung.

Valid din 1 August 1891

a t r e Timişoara s i u r m a t ó r e l e s t a ţ i u n i.

Preţurile comunicaţiunii-vecine:

Pentru trenurile Personal = Omnibus sêu mestecate

Zona	I clasa	II clasa	III clasa
1	—.30 cr.	—.15 cr.	—.10 cr.
2	—.40 cr.	—.22 cr.	—.15 cr.

Staţiunile comunicaţiunii-vecine

	Zona		Zona
Beregseu	2	Szakálháza	1
Merczyfalva	2	Siag	1
Recasiu	2	Sant-András	1
Remetea	1	Jebel	2

Tariful de zone general

	Trenuri pers. omnib. sêu mest.			Trenuri accelerate		
Zona	I clasa	II clasa	III clasa	I clasa	II clasa	III clasa
1	50	40	25	60	50	30
2	1.00	80	50	1.20	1.00	60
3	1.50	1.20	75	1.80	1.50	90
4	2.00	1.60	1.00	2.40	2.00	1.20
5	2.50	2.00	1.25	3.00	2.50	1.50
6	3.00	2.40	1.50	3.60	3.00	1.80
7	3.50	2.80	1.75	4.20	3.50	2.10
8	4.00	3.20	2.00	4.80	4.00	2.40
9	4.50	3.60	2.25	5.40	4.50	2.70
10	5.00	4.00	2.50	6.00	5.00	3.00
11	5.50	4.40	2.75	6.60	5.20	3.30
12	6.00	4.80	3.00	7.20	6.00	3.60
13	7.00	5.30	3,50	8.40	6.50	4.20
14	8 00	5.80	4.00	9.60	7.00	4.80

Consemnarea statiunilor

şi a numerilor zonelor de cari se ţin acele staţiuni in comunicaţiunea cu T i m i ş i ó r a:

	Zona		Zona		Zona
Abony	13	Kis-Kőrös	13	Puszta-Tenyő	12
Alcsi	13	K. K. Dorozsma	8	Radna-Lippa	6
Algyő	8	Kistelek	9	Rakasdia	8
Anina	11	Kis-Szálás	12	Rácz-Szt-Péter	8
Arad	4	Kigyos	6	Remetea	1
Baja	13	Konop	7	Rekás	1
Bajmok	12	Cornea	9	Rom.-Bocşan	5
Bács Almás	12	Cőrpa	7	Rőszke	8
Baziasiu	8	Kőtegyán	10	Sarkad	10
Beregseu	1	Krassova	10	Siag	1
Berzava	8	Kruşovacz	10	Sámson	10
Bichisiu	9	Curticiu	5	Sárafalva	7
Békesföldvár	8	K. Kun-Szálás	12	Soborsin	9
Bel.-Chiseteu	3	Kutvőlgy	10	Szabadka	10
Birda	3	Lesz	12	Sofronya	4
Bikity-Borsod	12	Lizzava	10	Szajol	13
Branyitzka	12	Lőkősháza	6	Szakálháza	1
Ciaba	8	Logosiu	3	Salonta	11
Csantavér	11	Maidan	9	Szarvas	12
Cs. Keresztur	13	Maros-Ilia	12	Szatymaz	8
Cséffa	12	Mehadia	11	Szeged	7
Csikeria	11	Merczyfalva	1	Szent-Audrás	1
Ciongrad	12	Mezőberény	9	Szent-Hubert	3
Csorvás	9	Mező-Keresztes	13	Szolnok	13
Detta	2	Mező-Tur	11	Szőregh	7
Deva	13	Militics	13	Stam. Moravicza	3
Fegyvernek	13	Mokrin	11	Tavankut	11
Biseric'a-alba	7	Moritzföld-Soşdia	4	T.-Szlatina	8
Félegyháza	11	Nagy-Kikinda	4	Teregova	9
F.-Vásárhely	13	Nagy-Kőrös	13	Topolya	19
Gataia	3	Nagy-Szt-Miklos	7	Topletz	12
Gavoşdia	5	Nagy-Várad	13	Topolovetz	2
Gerendás	8	Német-Bocsán	5	Totvárad	6
Gertenyes	4	Német-Ság	2	T.-Szt.-Miklos	11
Gurasada	12	Nyársapót	13	Uj-Arad	2
Glogovatiu	4	Oravitia	9	Vadkert-Tuzlar	13
Gyertyámos	1	Orczyfalva	1	Valkány	7
Gyoma	10	Orosháza	10	Valizzora	5
Gyorok	5	Oroszlámos	6	Varjas	1
Gyula	9	Orsiova	12	Váradpüspőki	4
Halas	12	O.-Bessenyő	6	Várad Velentie	13
H. Feketehegy	13	Őrményes	8	Verbász-Kula	13
Baile Erculane	11	Osi	12	Verciorova	13
Horgos	9	Palics	10	Versecz	12
H.-M.-Vásárhely	9	Paulis	6	Vinga	3
Jablonicza	10	Perjámos	8	Vojtek	9
Iassenova	6	Piski	13	Zsaguzsen	5
Iám	7	Podporány	5	Zám	12
Caransebes	6	Porta Orientalis	9	Zombor	12
Cavaran Sacul	5	Puszta Bánréve	12	Zsebely	3
Kecskemét	12	Puszta-Páka	12	Zsidovin	5
Kelebia	11	Puszta-Peteri	10	Zsombolya	3
Kétegyháza	6	Pnszta-Poo	12		

Toate celelalte staţiuni se ţin de zon'a 14.

Preţurile bucatelor din piaţa Timişoarei.

De la 20 Septemvre 1894.

După notările societăţii „Lloyd“ din Timişoara.

Grâu, greutatea cualit. 77 chilog. per 100 chilog.	5.60—5 65
„ „ „ 78 „ „ 100 „	5.65—5.70
Sĕcară „ „ „ „ „ 100 „	4.75—4.80
Orz „ „ „ „ „ 100 „	5.30—5.20
Ovĕs, venturat per 100 chilogr.	5.10—5.15
Cucuruz, nou „ 100 „	5.85—5.90
Rapiţă, „ 100 „	9.40—9.50

Bursa de bucate din Budapesta.

De la 19 Septemvre 1894.

Grâu de primavară	fl. 6.76	—
„ „ toamnă	fl. 6.34	—
Ovĕs de toamnă	fl. 5.75	—
„ de primavară	fl. 6.10	—
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 5.94	—
„ „ Sept.—Oct.	fl. 6.13	—
Rapiţă	fl.10 00	—

Bursa de Budapesta din 19 Septemvre 1894.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000	4%	118.60
„ „ „ „ 10.000	4%	—.—
„ „ „ „ pr. 31 Mart.		118.30
„ „ coroane ung.	4%	95.40
„ „ „ „ pr. 20 Mart.	4%	95.10
Obl. căilor fer. orient. 1876	5%	124.—
„ „ „ de stat, 1889, aur.,	4½	127.50
„ „ „ „ „ „ arg.	4½	103.—
Obl. cu premii ung., 100.		153.50
„ „ „ „ 50,		153.50
Obl. de desdaun. regal., am., ung.,	4½%	101.—
„ „ „ „ croate	4½%	102.—
Bonuri rur. ung.	4%	96.—
„ „ croate	4%	99.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	145.50
„ hipot. croate, 100.,	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni, 100,		—.—
Datoria de stat com.. hărtia, Mai-Nov.	4²/₁₀	98.50
„ „ „ „ „ Febr.-Aug.	4²/₁₀%	98.50
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul.	4²/₁₀%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Oct.	4²/₁₀%	98.50
Renta de aur austr.	4%	119.75
Datoria de stat austr. 1854. 250,	4%	150.—
„ „ „ „ 1860, 500	5%	147.—
„ „ „ „ 1860, 100	5%	159.50
„ „ „ „ 1864, 100		198.—
„ „ „ „ 1864, 50		198.—
Obl. oraş. Budapesta 1890	4½%	101.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	119.—
„ cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	38.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.)	3%	39.—
„ soc. p. reg. Temeş-Bega	5%	105.—

Scrisuri fonciare.

„Albina“, inst. de econ. 5%	102.50
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	100.—
„ „ „ „ „ 5%	101.—
„ „ „ „ „ 5½%	101.—
„ de credit ardeleană 5%	100.—
„ „ „ „ 4¹/₁₀% 40 ani	99.—
„ „ „ „ 4¹/₁₀% 50 ani	98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%	102.50
„ „ „ „ „ 5½%	—.—
„ „ „ „ „ 6%	—.—
„ „ „ „ „ 4½%	100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani	—.—
„ „ „ 106 5% 40 ani	—.—
„ „ „ „ III. emis. 5%	102.50
„ „ „ „ IV. emis. 4½%	100.50
„ I. de credit din Timişoara 5%	102.—
„ I. „ „ „ „ 4½%	99.50
Imprumut. bancii ung. hipotec. 4%	128.—

Monede.

Galbenul ces. şi reg. tesc.	5.90
„ „ „ „ verig.	5.94
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.96
„ de 20 franci	9.92
20 marce	12.28
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. şi ung.	11.29
100 marce germ. in papir	61.37
„ „ „ de bancă pr. 31 Maiu	61.37

Sorţuri private.

Imprumutul oraş. Viena din 1874, 100	178.50
Sorţuri din Buda 40	63.—
„ „ „ st. austr.	65.—
Sorţuri reun. „Io-sziv“ 2	3.30
„ „ „ austr.	3.60
„ crucea roşie 5	12 50
„ „ „ austr.	13.50
Obligaţiunile basilicei 5	—.—
„ „ bpestan	10.75
„ „ austr.	11.—
„ crucea roşie italien. 25 lire	12.50
„ „ „ „ austr.	13.50
Instit. de cred. austr. 100	200.—
Crucea roşie austr. 10	19.50
Sorţi Pálffy 40	58.50

Bursa din Bucuresci pe diua de 18 August 1894.

EFECTE	Dobêndă	SCADENTA CUPOANELOR	OFERITE cu bani gata
IMPRUMUTURI DE STAT ROMANE			
Rentă perpetuă	5%	Apr.—Oct,	$100\frac{3}{4}$
„ amortibilă	5%	Apr.—Oct.	$97\frac{1}{2}$
„ „ din 1892 .	5%	Ianuarie Iulie	98
„ „ „ 1893 .	5%	Ianuarie Iulie	$98\frac{1}{2}$
„ „ $32\frac{1}{2}$ mil. .	4%	Ianuarie Iulie	$84\frac{1}{2}$
„ „ 50 mil. . .	4%	Ianuarie Iulie	$83\frac{3}{4}$
„ „ 274 mil. .	4%	Ianuarie Iulie	$85\frac{1}{2}$
„ „ 45 mil, . .	4%	Iunuarie Iulie	$86\frac{3}{4}$
Obl. căilor fer. rom. (conv. Schuldverschreibung)	5%	Ianuarie Iulie	—
Obl. de Stat (conv. rur) . .	6%	MaiuNoembre	$100\frac{3}{4}$
„ casei pens. a 300 lei . .	10	MaiuNoembre	277
IPMRUMUTURI DE ORASE			
Obl. ale com. Bucuresci 1883	5%	Ianuarie Iulie	$86\frac{1}{2}$
„ „ „ „ 1884	5%	MaiuNoembre	—
„ „ „ „ 1888	5%	Iun.—Dec.	—
„ „ „ „ 1890	5%	MaiuNoembre	$87\frac{1}{4}$
IMPRUMUTURI DE SOCIETATI			
Scris. func. rur.	5%	Iulie Ianuarie	92
„ „ urb. Bucuresci . .	7%	Iulie Ianuarie	102
„ „ „ „ . .	6%	Iulie Ianuarie	100
„ „ „ „ . .	5%	Iulie Ianuarie	87
„ „ „ Iași	5%	Iulie Ianuarie	$79\frac{1}{2}$
Obl. soc. de basalt	6%	Iulie Ianuarie	95

ACTIUNI	Ultim divid.	Valoarea Nominala	
Banca naț. a Rom.	86	500	—
Soc. de asig. Dacia-Rom. . .	35	200	—
„ „ „ Naționala . .	36	200	—
„ „ „ Patria	—	100	—
„ rom. de construcțiuni .	15	200	—
„ de basalt	30	250	—
„pentru fabr. hârtiei	—	100	—

MONETE	OFERITE cu bani gata
Napoleonul	—
Galbenul austriac . . .	—
Coroana germană (marca)	—
Lira sterlină	—
Lira otomană	—
Imperialul rusesc	—
Florinul austriac de hărtie	—
Rubla de hărtie	—
Aur contra argint (agiul) .	0%

CEREALE	Greutatea in libre	OFERITE hectolitrul
Grâu	60	8
Porumb	60	5·75
Secară	—	—
Ovĕs	—	—
Orz	—	—
Rapiță	—	—
Fasole	—	—

SCHIMB	CURSUL
Londra . . cek	25 41
„ . 3 luni	25.27
Paris . . cek	101
„ . 3 luni	100. 25
Francia . cek	—
„ . 3 luni	—
Viena . . cek	$203\frac{1}{4}$
„ . 3 luni	$201\frac{1}{4}$
„nap. (scurt)	—
Berlin . . cek	124.35
„ . 3 luni	123.70
Germania . cek	—
„ 3 luni	—
Amsterdam 3 luni	—
Petersburg 3 luni	—
Belgia . 3 luni	99.90
„ . (scurt)	—
Elveția . 3 luni	—
Italia . . 3 luni	—

Invitare la prenumerațiune.

„Foaia de Duminecă“ a diarului „Dreptatea“, apare odată pe sĕptĕmână in estensiune de cel puțin 8 pagine cu ilustrățiuni, este intocmită pentru trebuințele țĕranului român și costă

pe un an fl. 2

pe $\frac{1}{2}$ an fl. 1

(„Dreptatea“ care apare in fiecare di de lucru costă 1 fl. pe lună, 12 fl. pe an. Cine aboneazā „Dreptatea“ capetă și „Foaia de Duminecă“ gratuit).

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin mandate postale. Domnii abonenți sunt rugați a insema pe cuponul mandatului foaia și timpul pentru care trimit abonamentul, precum și adresele lor corect și legibil.

Adresăm inteliginței noastre rugarea, se binevoiască a recomânda poporului de la țară abonarea acestui organ menit a contribuí la educațiunea politică, culturală și economică a poporului român.

Abonamentele se trimit la adresa Administrațiunei diarului „Dreptatea“ in Timișoara. (Temesvár, Stadthausgasse Nr. 4.)

Administrațiunea.

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe acțiuni“ in Timișoara.